نرۍ رنځ، د ناروغ لپاره معلومات

د انتان نه د خوندي پاتې کېدو لپاره د ډاکټرانو معلوماتي پاڼه

تاسې ته ولې دا معلومات درکول کېږي؟

تاسې يا په نرۍ رنځ اخته ياست او يا هم په تاسې د نرۍ رنځ د اخته کېدو شک کېږي او درملنې ته اړتيا لرئ. په دې معلوماتي پاڼه کې د نرۍ رنځ، د هغې نه د رغېدو او دا چې تاسې بايد څه وکړئ، په هکله معلومات شتون لري.

نرۍ رنځ څه شی دی؟

نرۍ رنځ (د TBC يا TB په نوم هم پېژندل کېږي) يوه ساري ناروغي ده چې د يوې باکتريا مايکوباکټريوم توبرکلوز له امله رامينځته کېږي. دا ناروغي تل د سږو د التهاب لامل کېږي، خو سربېره له دې د وجود نور غړي هم تر اغيزې لاندې راوستی شي لکه ليمفاوي غده، د سږو کڅوړه، سکليټ، مغزه يا سږي. ددې ناروغۍ علايم له ناروغۍ څخه ډېر وروسته پورې په وجود کې ښکاره کېږي شايد چې تر (مياشتو يا کال) پورې. په ماشومانو او هغه وګړي چې د مدافعې قوه يې ښه نه وي دا ناروغي په چټکۍ سره رشد کوي او کله کله ډېره جدي شي.

نرۍ رنځ څرنګه بل کس ته خپرېږي کېږي؟

دا ناروغي له هغه کسی څخه بل ته اوړي چې نرۍ رنځ يې په سږو کې وي. کله چې دا ناروغ په يو بند ځای کې وتوخيږي نو ددې ناروغۍ باکتريا په هوا کې خپره شي او هغه کس چې دې ناروغ سره په دغه بند ځای کې ناست وي د باکتريا دا واړه واړه ځاځکي تنفس کړي. نرۍ رنځ تل له ناروغ سره له نيږدې يا اوږد مهاله اړيکې څخه بل ته خپرېږي. نو ځکه هغه کسان چې له ناروغ سره په يوه کور کې ژوند کوي، تل په دې ناروغۍ اخته کېږي. مور او پلار کولی شي خپل ماشومان او حتی خپل نيږدې دوستان هم ناروغ کړي. دا ډېره عادي خبره نده چې هغه کسان چې له داسې ناروغ سره لنډه او کله کله ليدنه کوي او په دې ناروغۍ اخته شي لکه په ښوونځي يا د کار په ځای کې د ليدو له لامله.

دا به څرنګه ښکاري چې يو کس په نرۍ رنځ اخته دی؟

د نرۍ رنځ معلوماتی نښې څه په دې ډول دي، د وزن کميدل، توخی چې له درېو اونيو ډېر دوام وکړي، د شپې له اړخه خوله کول او تبه. د علايمو ټوله اړه دې پورې وي چې د نرۍ رنځ باکتريا د وجود په کومه برخه کې شتون لري. د نرۍ رنځ نورې نښې څه په دې ډول دي، پرسوب (که چېرې نرۍ رنځ په غدوو) کې وي يا درد (که چېرې نرۍ رنځ په سکليټ يا خپټه) کې وي. د نرۍ رنځ علايم دې ته په ليدو سره چې ناروغي څومره اوږده وه، کس تر کس پورې فرق کوي، د ځينې ناروغان هيڅ علايم نلري او د ځينو علايم ډېر جدي وي.

نرۍ رنځ څومره ساري دی؟

هغه ناروغان چې د سږو نرۍ رنځ لري، چې د ټوخي په معاياناتو کې يې باکتريا موندل شوي وي، دا ډول ناروغان د تداوۍ د پيلېدو وړاندې ډېر زيات ساري وي. ددې ناروغۍ ساري توب د تداوۍ په لومړيو اونيو کې ډېر کمېږي. هغه ناروغان چې دا ناروغي يې سږو کې نه وي ساري ندي. هغه واړه ماشومان چې په نرۍ رنځ اخته وي، ساري ندي. نرۍ رنځ له کاليو او شيانو له لارې نه خپرېږي. دا ناروغي ډېر کله کله په ازاده هوا کې بل ته لګېږي.

آيا د نرۍ رنځ ناروغي خطرناکه وي؟

که چېرې د نرۍ رنځ درملنه تر سره نشي نو دا باکتريا په وجود کې خپرېږي او د وجود نور غړي هم د اغيزې لاندې راولي. که چېرې د نرۍ رنځ درملنه ونشي نو دا د خطرناکو زيانونو لامل کيدای شي او ځينې وخت د انسان ژوند هم اخيستی شي. واړه ماشومان او هغه وګړي چې د مدافعت قوت يې کمزوري وي د نرۍ رنځ له کبله جدي ناروغه کيدای شي.

د نرۍ رنځ درملنه څرنګه ترسره کېږي؟

د نرۍ رنځ درملنه په داسې درمل سره تر سره کېږي چې دا باکتريا چې د ناروغۍ لامل دی، وژني. دا درملنه اوږد مهاله ده او څو مياشتې نيسي. دا ډېره اړينه ده چې د ډاکټر لارښود سره سم دا درمل وخوړل شي. ځينې درمل داسې دي چې بايد په تشه خپټه وخوړل شي (تل له سهار چای څخه يو ساعت مخکې) دا هم ډېره اړينه ده چې د درملنې پر مهال د کومې ګولۍ خوړل درڅخه پاتې نشي. خپل د ډاکټر لارښود پسې لاړ شئ. که چېرې درملنه په دوامداره توګه ونشي نو دا باکتريا مقاومت پيدا کوي، او ددې ناروغتيا درملنه سختيږي. د نرۍ رنځ درمل وړيا دي، او په همدې ډول ددې ناروغۍ په اړه نورې تعقيبي ليدنې هم وړيا دي.

د ناروغۍ تعقیبول – څه معنی؟

دا ډېره اړینه ده چې په نري رنځ اخته ناروغ پایډ ژر تر ژره تداوي شي، دا ځکه چې باید د وجود د زیان مخه ونیول شي (پورته یې ولولئ)، او بل دا چې دا نوموړی باکتریا نورو ته خپره نشي. نو ځکه هغه څوک چې په نري رنځ اخته وي باید دا ووایي چې له چا سره یې یو ځای ژوند کړي او یا یې ورسره نږدې کتل کړي، تر څو معلومه شي چې له چا یې اخیستی او یا یې چاته خپور کړی. یو کس شاید چې په دې ناروغۍ اخته وي خو علایم ونلري.

نری رنځ د ساري ناروغیو په قانون کې شامل دی - دا څه معنی؟

کله چې په تاسي کې د نري رنځ تشخیص وشي نو تاسي باید داسي ژوند وکړئ چې تر څو دا ناروغي بل ته لاړه نشي.

که چیرې تاسي په نري رنځ اخته یاست او یا د نري رنځ شک درباندې شوي وي، **نو هغه قوانین چې د ډاکټر له لورې تاسي ته توصیه کیږي باید مراعت کړئ.**

- که چیرې تاسي په ساري نري رنځ اخته یاست
  - باید چې د یو وخت لپاره په روغتون کې د درملنې لاندې پاتې شئ
  - تاسي نشئ کولی چې دندې، ښوونځي یا د بیکاره وخت فعالیتونو ته لاړ شئ تر څو چې درملنې ستاسي ناروغي له سرایت څخه نه وي ویستلې، او ستاسي ډاکټر دا خبر نه وي درکړي چې تاسي وس بل ته خطر نه یاست.
- که چیرې مو ډاکټر ووایي چې تاسي به بیا راځئ، نو تاسي به خپل ډاکټر ته په ټاکلي وخت بیا راځئ.
- که تاسي چیرې کډه کوئ نو ددې خبر باید خپل ډاکټر ته ورکړئ.
- تاسي باید د ناروغۍ په تعقیبولو کې مرسته وکړئ.

که تاسي ته چیرې د مراعتولو قوانین غلط درسیدلی وي نو په خپله ساحه کې د انتان نه د خوندي پاتې کیدو ډاکټرانو سره اړیکه ټینګه کړئ.

آیا غواړئ چې نور معلومات ترلاسه کړئ؟

در نري رنځ په اړه نور معلومات په www.1177.se او www.folkhalsomyndighete.se پانو کې موجود دي.

اړیکو معلومات **(Kontaktuppgifter)**

د صحی مرکز نوم *(Namn på mottagningen)* ……

تاسي له لاندینی ډاکټر سره ولیدل *(Du har träffat)*

ډاکټر *(Läkare)* ……

نرسه *(Sjuksköterska)*……

د ټلیفون شمیره/صحی مرکز کې د ټلیفون وخت *(Telefonnummer/telefontid till mottagningen)*

……